

Ministru kabineta noteikumu “Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 6.aprīļa noteikumos Nr.335 “Noteikumi par centralizēto eksāmenu saturu un norises kārtību”” projekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

I. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība		
1.	Pamatojums	Ministru kabineta noteikumu “Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 6.aprīļa noteikumos Nr.335 “Noteikumi par centralizēto eksāmenu saturu un norises kārtību”” projektu (turpmāk – noteikumu projekts) Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – ministrija) ir izstrādājusi pēc savas iniciatīvas, pamatojoties uz Augstskolu likuma 46.panta trešo daļu, Izglītības likuma 9.panta trešo daļu, 14.panta 33.punktu un Vispārējās izglītības likuma 4.panta 12.punktu.
2.	Pašreizējā situācija un problēmas, kuru risināšanai tiesību akta projekts izstrādāts, tiesiskā regulējuma mērķis un būtība	Šobrīd ir spēkā Ministru kabineta 2010.gada 6.aprīļa noteikumi Nr.335 “Noteikumi par centralizēto eksāmenu saturu un norises kārtību” (turpmāk – noteikumi Nr.335), kuru 92.punkts nosaka, ka izglītojamais, kurš iegūst vispārējo vidējo izglītību mazākumtautību izglītības programmās, ir tiesīgs izvēlēties centralizētā eksāmena (turpmāk – eksāmens) kārtošanas valodu – latviešu vai krievu valodu (izņemot eksāmenus valodu mācību priekšmetos). Atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 12.augusta noteikumu Nr.468 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu, pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem un pamatizglītības programmu paraugiem” 23.2.apakšpunktam 9.klases izglītojamais mazākumtautību izglītības programmā kārtot tikai vienu eksāmenu – latviešu valodas mācību priekšmetā, – tādējādi noteikumos Nr.335 nav ietverta regulējuma par eksāmena darba izpildīšanas valodas izvēli 9.klases izglītojamam. Valsts pārbaudījumu norise attiecībā uz 9.klases izglītojamiem regulēta ar Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumiem Nr.1510 “Valsts pārbaudījumu norises kārtība”.

		2000.gada 1.septembrī stājās spēkā Valsts valodas likums, un latviešu valodas prasme kļuva par neatņemamu sastāvdaļu gan valsts, gan privātajā sektorā. Ievērojot minēto, bija jāizveido tāda izglītības sistēma, kas gan latviešu, gan mazākumtautību skolu absolventiem nodrošinātu vienādas iespējas darba un izglītības tirgū. Izglītības likuma pārejas noteikumu 9.punkta 3.apakšpunkts nosaka, ka valsts vispārējās vidējās izglītības standarts, valsts arodizglītības standarts un valsts profesionālās vidējās izglītības standarts noteic, ka mācību satura apguve valsts valodā tiek nodrošināta ne mazāk kā trijās piektdaļās no kopējās mācību stundu slodzes mācību gadā, ieskaitot svešvalodas, kā arī tiek nodrošināta ar mazākumtautības valodu, identitāti un kultūru saistīta mācību satura apguve mazākumtautības valodā. Ministru kabineta 2000.gada 5.decembra noteikumos Nr.463 "Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu" (turpmāk – noteikumi Nr.463) (zaudējuši spēku 2007.gada 29.augustā) tika noteikts, ka vispārējās vidējās izglītības mazākumtautību izglītības programmās ar 2004.gada 1.septembri, sākot ar 10.klasi, katru mācību gadu ne mazāk par pieciem mācību priekšmetiem tiek apgūti latviešu valodā, turklāt šajā skaitā neietilpstot latviešu valodai un literatūrai. Savukārt mazākumtautību valodā mācību satura apguve varēja tikt nodrošināta līdz divām piektdaļām no kopējās mācību stundu slodzes gadā, tādējādi veidojot proporciju, ka vismaz 60% mācību satura tiek apgūts latviešu valodā un ne vairāk kā 40% – mazākumtautību valodā. Taču vēl 2004./2005.mācību gadā 11.un 12.klasē un 2005./2006.mācību gadā 12.klasē latviešu valodā tika noteikts apgūt ne mazāk par trim mācību priekšmetiem. Ministru kabineta 2007.gada 7.augusta noteikumos Nr.544 "Noteikumi par valsts vispārējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartiem" (zaudējuši spēku 2008.gada 19.septembrī) un
--	--	---

	Ministru kabineta 2008.gada 2.septembra noteikumos Nr.715 "Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartiem" (zaudējuši spēku 2013.gada 6.jūnijā) tika turpināts ievērot proporciju, ka vismaz 60% mācību satura mazākumtautību izglītības programmās tiek apgūts latviešu valodā un ne vairāk par 40% – mazākumtautību valodā. Šāda proporcija saglabājusies arī šā brīža spēkā esošajos Ministru kabineta 2013.gada 21.maija noteikumos Nr.281 "Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem", kā arī, attiecībā uz profesionālo vidējo izglītību un arodizglītību – Ministru kabineta 2000.gada 27.jūnija noteikumos Nr.211 "Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu", un jau iepriekš minētajā Izglītības likuma pārejas noteikumu 9.punkta 3.apakšpunktā. Ministru kabineta 2006.gada 16.maija noteikumu Nr.395 "Noteikumi par centralizēto eksāmenu saturu un norises kārtību", kuri zaudēja savu spēku līdz ar noteikumu Nr.335 spēkā stāšanos, 72.punkta sākotnējā redakcijā bija ietverts regulējums, ka izglītojamais, kurš iegūst vispārējo vidējo izglītību mazākumtautību izglītības programmās, ir tiesīgs izvēlēties eksāmena pildīšanas valodu – latviešu vai krievu valodu (izņemot eksāmenus svešvalodās). Savukārt noslēguma jautājumos bija ietverta norma, kas noteica, ka vēl tikai 2005./2006.mācību gadā eksāmenu materiāli tiek sagatavoti latviešu un krievu valodā. Tādejādi tika noteikts, ka, sākot ar 2007.gadu, mazākumtautību izglītības programmās eksāmenu materiālus sagatavo tikai latviešu valodā. Ar Ministru kabineta 2008.gada 8.aprīļa noteikumu Nr.247 "Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 16.maija noteikumos Nr.395 "Noteikumi par centralizēto eksāmenu saturu un norises kārtību"" 14.punktu
--	--

	tika noteikts regulējums, ka izglītojamais, kurš iegūst vispārējo vidējo izglītību mazākumtautību izglītības programmās, ir tiesīgs izvēlēties eksāmena izpildīšanas valodu – latviešu vai krievu valodu (izņemot eksāmenus svešvalodās), tādējādi vairs neparedzot eksāmena materiāla valodas izvēles tiesības. Šāds regulējums saglabājies un ir iekļauts arī noteikumu Nr.335 92.punktā, līdz ar to paredzot, ka eksāmenu materiāli tiek gatavoti latviešu valodā, savukārt to izpildes valodu – latviešu vai krievu – izglītojamais šobrīd ir tiesīgs izvēlēties. Iepriekš minētie nosacījumi ir veidojuši pozitīvus priekšnoteikumus sekmīgai mazākumtautību izglītojamo izglītības ieguvei latviešu valodā. Piemēram, analizējot eksāmenu rezultātus pēc Valsts izglītības satura centra (turpmāk – VISC) sniegtās informācijas, pēdējos gados vērojama tendence mazākumtautību izglītojamo vidū izvēlēties kārtot eksāmenus latviešu valodā. Uzsākot īstenot iepriekš minēto kārtību attiecībā uz izvēles iespēju eksāmenu kārtot latviešu vai krievu valodā, 2008./2009.mācību gadā 60% mazākumtautību izglītojamo, kārtojot eksāmenus, atbildēja latviešu valodā, 40% mazākumtautību izglītojamajiem atbildot krievu valodā. Savukārt 2012./2013.mācību gadā – 72% latviešu valodā, 28% krievu valodā; 2013./2014.mācību gadā šī proporcija bija 76% latviešu valodā, 24% krievu valodā; 2014./2015.mācību gada eksāmenu rezultāti pēc eksāmena aizpildīšanas valodas liecina, ka 79% mazākumtautību izglītojamo, pildot eksāmenu darbus, atbildēja latviešu valodā un 21% – krievu valodā. Visbeidzot, 2015./2016.mācību gadā eksāmenu kārtšanas latviešu vai krievu valodās proporcija sasniedza aptuveni 85% latviešu valodā un tikai 15% – krievu valodā. Nemot vērā pieaugošo tendenci mazākumtautību izglītojamo vidū izvēlēties kārtot eksāmenus latviešu valodā, ar noteikumu projektu ministrija paredz grozīt noteikumu Nr.335
--	---

		92.punktu nosakot, ka izglītojamajam, kurš iegūst vispārējo vidējo izglītību, tādējādi tam attiecoties arī uz mazākumtautību izglītības programmām, eksāmena kārtošanas valoda ir latviešu valoda (izņemot eksāmenus valodu mācību priekšmetos), tādējādi vairs neparedzot izvēles tiesības attiecībā uz valodu, kurā kārtot eksāmenu. Papildus iepriekš minētajam grozījumam ar noteikumu projektu plānots papildināt noteikumus Nr.335 nosakot, ka eksāmena vadītājs eksāmena norisi vada latviešu valodā (izņemot valodu mācību priekšmetos). Šāda grozījuma nepieciešamība pamatota ar to, ka Izglītības kvalitātes valsts dienesta pārstāvji, piedaloties kā novērotāji centralizēto eksāmenu norisē, konstatējuši, ka atsevišķās izglītības iestādēs, kurās tiek īstenotas mazākumtautību izglītības programmas, eksāmenu norise tiek vadīta mazākumtautību valodā. Šādā rīcībā saskatāma iespējama pretruna ar Valsts valodas likumā noteikto, ka valsts un pašvaldību iestāžu rīkotie pasākumi notiek valsts valodā. Noteikumu projekta mērķī ietverta izglītojamo sagatavošana veiksmīgai integrācijai darba tirgū, kā arī veicināta valsts valodas apguve, nodrošinot efektīvu iekļaušanos profesionālās izglītības iestādēs, ņemot vērā to, ka arī profesionālā vidējā izglītība lielākoties tiek īstenotas valsts valodā, un ņemot vērā arī Izglītības likuma 9.panta ceturtajā daļā noteikto, ka profesionālās kvalifikācijas eksāmeni kārtojami valsts valodā. Ar noteikumu projektu plānotie grozījumi atzīstami par atbilstošāko risinājumu minētā mērķa sasniegšanai.
3.	Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas	Ministrija, VISC.
4.	Cita informācija	Nav.

II. Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu		
1.	Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	108 vidējās izglītības iestādes, no kurām viena – profesionālās izglītības iestāde, kuras īsteno mazākumtautību izglītības programmas vidējā izglītībā, šo iestāžu pedagogi un izglītojamie.
2.	Tiesiskā regulējuma ietekme uz tautsaimniecību un administratīvo slogu	Sabiedrības grupām un institūcijām projekta tiesiskais regulējums nemaina tiesības un pienākumus, kā arī veicamās darbības.
3.	Administratīvo izmaksu monetārs novērtējums	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros.
4.	Cita informācija	Nav.

IV. Tiesību akta projekta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu		
1.	Nepieciešamie saistītie tiesību aktu projekti	Saistībā ar noteikumu projektu nepieciešams izdarīt grozījumus Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumos Nr.1510 “Valsts pārbaudījumu norises kārtība”, kas nosaka valsts pārbaudījumu, kas nav centralizētie eksāmeni, norises kārtību. Atbilstoši noteikumu projektā ietvertajam regulējumam arī šajos noteikumos regulējams jautājums par valsts pārbaudījumu kārtības valodu.
2.	Atbildīgā institūcija	Ministrija.
3.	Cita informācija	Noteikumu projekts izskatāms Ministru kabinetā vienlaikus ar šīs anotācijas sadaļas 1.punktā minēto Ministru kabineta noteikumu grozījumu projektu.

VI. Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes		
1.	Plānotās sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes saistībā ar projektu	2017.gada 6.jūnijā notikusi Konsultatīvās padomes mazākumtautību izglītības jautājumos sēde.
2.	Sabiedrības līdzdalība projekta izstrādē	1. 2014.gada 22.septembrī notikusi Konsultatīvās padomes mazākumtautību izglītības jautājumos sēde, kurā apspriesti eksāmenu rezultāti, tai skaitā attiecībā uz eksāmena kārtšanas valodu. 2. 2017.gada 6.jūnijā notikusi Konsultatīvās padomes mazākumtautību izglītības jautājumos sēde, kurā padomes locekļi informēti par ar noteikumu projektu plānotajiem grozījumiem. Konsultatīvās padomes mazākumtautību izglītības jautājumos sastāvā ietilpst ministrijas deleģēti pārstāvji, republikas pilsētu un novadu izglītības pārvalžu deleģēti izglītības iestāžu, kurās īsteno mazākumtautību izglītības programmas, direktori, kā arī VISC, Latviešu valodas aģentūras un nevalstisko organizāciju deleģēti pārstāvji.
3.	Sabiedrības līdzdalības rezultāti	Sabiedrības pārstāvji, tai skaitā izglītības iestāžu vadītāji, kopumā atbalsta latviešu valodas lietošanu izglītības jomā, tai skaitā attiecībā uz eksāmenu kārtšanu latviešu valodā.
4.	Cita informācija	Nav.

VII. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām		
1.	Projekta izpildē iesaistītās institūcijas	108 vidējās izglītības iestādes, kuras īsteno mazākumtautību izglītības programmas vispārējā vidējā izglītībā.
2.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes funkcijām un institucionālo struktūru.	Noteikumu projekta izpilde nepaplašina un nesašaurina iesaistīto institūciju funkcijas. Noteikumu projekta izpilde tiks

	Jaunu institūciju izveide, esošu institūciju likvidācija vai reorganizācija, to ietekme uz institūcijas cilvēkresursiem	nodrošināta esošo institūciju ietvaros.
3.	Cita informācija	Nav.

Anotācijas III un V sadaļa – projekts šīs jomas neskar.

Izglītības un zinātnes ministrs

Kārlis Šadurskis

Vizē:

Valsts sekretāre

Līga Lejiņa

05.06.2017.

1500

A.Rudzīte 67047807

ance.rudzite@izm.gov.lv

O.Arkle 67047944

olita.arkle@izm.gov.lv

I.Kamarūte 67814468

ingrida.kamarute@visc.gov.lv